

TRƯỜNG ĐẠI HỌC VĂN HOÁ HÀ NỘI
KHOA THƯ VIỆN THÔNG TIN

**NHU CẦU TIN TẠI TRUNG TÂM THÔNG TIN THƯ VIỆN
TRƯỜNG ĐẠI HỌC GIAO THÔNG VẬN TẢI HÀ NỘI**

KHOÁ LUẬN TỐT NGHIỆP

Giảng viên hướng dẫn : Th.S. TRƯƠNG ĐẠI LƯỢNG
Sinh viên thực hiện : ĐINH THỊ THUÝ HOAN
Lớp : TV 41A

HÀ NỘI - 2013

LỜI CẢM ƠN

Trong quá trình thực hiện đề tài này, em đã nhận được sự động viên, khích lệ và sự giúp đỡ nhiều mặt từ các thầy cô, gia đình và bạn bè.

Qua đây, em xin gửi lời cảm ơn chân thành và sâu sắc nhất tới thầy giáo, Thạc sĩ Trương Đại Lượng – thầy đã tận tình hướng dẫn, chỉ bảo và giúp đỡ em trong suốt quá trình em thực hiện đề tài này.

Em cũng xin gửi lời cảm ơn tới thầy giáo Hồ Sĩ Diệp – Giám đốc phụ trách Trung tâm Thông tin – Thư viện Trường Đại học Giao thông Vận tải Hà Nội đã có những ý kiến đóng góp quý báu cho Khóa luận này.

Em xin gửi lời tri ân tới các thầy cô trong khoa Thư viện – Thông tin Trường Đại học Văn hóa Hà Nội đã dìu dắt và giúp đỡ em trong suốt 4 năm học.

Và cuối cùng em xin gửi lời cảm ơn sâu sắc nhất tới gia đình, bạn bè và các cán bộ đang công tác tại trung tâm Thông tin – Thư viện Trường ĐHGTVT Hà Nội đã luôn động viên, ủng hộ, nhiệt tình và tạo điều kiện giúp đỡ em trong quá trình em hoàn thành Khóa luận này.

Mặc dù đã rất cố gắng nhưng do trình độ, năng lực và thời gian còn hạn chế, cũng như thiếu kinh nghiệm thực tiễn nên đề tài của em chắc chắn không thể tránh khỏi những thiếu sót nhất định. Vì vậy, em kính mong nhận được sự chỉ bảo, góp ý kiến của các thầy cô cùng toàn thể các cán bộ đang công tác trong lĩnh vực thư viện – thông tin để đề tài của em được hoàn thiện hơn.

Em xin chân thành cảm ơn!

Hà Nội, tháng 5 năm 2013

Sinh viên

Đinh Thị Thúy Hoan

MỤC LỤC

LỜI NÓI ĐẦU	5
Chương 1: TRUNG TÂM THÔNG TIN - THƯ VIỆN TRƯỜNG ĐẠI HỌC GIAO THÔNG VẬN TẢI VỚI CÔNG TÁC PHÁT TRIỂN KTTT CHO SINH VIÊN	9
1.1. Khái niệm kiến thức thông tin	9
1.1.1. Định nghĩa KTTT	9
1.1.2. Các thành tố của KTTT	11
1.2. Vài nét về Trung tâm thông tin thư viện trường Đại học Giao thông Vận tải	13
1.2.1. Quá trình hình thành và phát triển	13
1.2.2. Cơ cấu tổ chức	17
1.2.3. Nguồn lực thông tin của thư viện	17
1.2.4. Các nhóm người dùng tin và nhu cầu tin	20
1.3. Vai trò của KTTT đối với công tác đổi mới và nâng cao chất lượng đào tạo tại trường ĐHGTVT	22
1.3.1. Đối với hoạt động giảng dạy và nghiên cứu khoa học	22
1.3.2. Đối với công tác đào tạo theo tín chỉ	25
Chương 2: THỰC TRẠNG CÔNG TÁC PHÁT TRIỂN KTTT CHO SINH VIÊN TRƯỜNG ĐHGTVT	27
2.1. Công tác đào tạo KTTT	27
2.1.1. Đội ngũ cán bộ tham gia đào tạo KTTT	27
2.1.2. Chương trình KTTT của thư viện	27
2.2. Năng lực KTTT của sinh viên trường ĐHGTVT	32

2.2.1. Kỹ năng nhận dạng nhu cầu tin	32
2.2.2. Kỹ năng tìm và đánh giá thông tin	39
2.2.3. Kỹ năng sử dụng và trao đổi thông tin	61
2.3. Nhu cầu KTTT của sinh viên trường ĐHGTVT	72
2.3.1. Nhu cầu tham gia các khóa học về KTTT	72
2.3.2. Nhu cầu kiến thức và kỹ năng thông tin	73
Chương 3: MỘT SỐ GIẢI PHÁP NHẪM NÂNG CAO KTTT CHO SINH VIÊN TRƯỜNG ĐHGTVT	78
3.1 Nhận xét	78
3.1.1. Về công tác đào tạo KTTT	78
3.1.2. Về năng lực KTTT của sinh viên	79
3.2.3. Về nhu cầu KTTT của sinh viên	80
3.2. Một số giải pháp	81
KẾT LUẬN	86
DANH MỤC TÀI LIỆU THAM KHẢO	87
PHỤ LỤC	90

DANH MỤC CÁC TỪ VIẾT TẮT

KTTT : Kiến thức thông tin

CNTT: Công nghệ thông tin

CSDL: Cơ sở dữ liệu

NDT: Người dùng tin

ĐHGTVT : Đại học Giao thông Vận tải

SP&DVTT : Sản phẩm và dịch vụ thông tin

NCKH : Nghiên cứu khoa học

SV: Sinh viên

LỜI NÓI ĐẦU

1. Tính cấp thiết của đề tài

Trong những năm gần đây sự phát triển mạnh mẽ của công nghệ thông tin và truyền thông đã tác động đến mọi mặt của đời sống xã hội trong đó có lĩnh vực thông tin thư viện. Sự phát triển của CNTT và các ngành khoa học trong thế kỷ 20 là tiền đề ra đời xã hội thông tin và nền kinh tế tri thức. Tuy nhiên, mặt trái của nó là xuất hiện sự “bùng nổ thông tin”.

Bùng nổ thông tin một mặt cho phép người dùng tin có thể tìm thấy thông tin ở mọi nơi bằng nhiều dạng thức khác nhau thông qua nhiều kênh truyền thông khác nhau. Mặt khác, bùng nổ thông tin gây không ít cho người dùng tin trong việc tìm kiếm, lựa chọn và sử dụng thông tin. Trong bối cảnh đó kỹ năng nhận dạng, tìm kiếm, đánh giá và sử dụng thông tin trở nên quan trọng hơn bao giờ hết đối với mỗi cá nhân.

Bên cạnh đó, trong bối cảnh hiện nay, ngành giáo dục Việt Nam, trong đó có giáo dục đại học, đang tiến hành đổi mới phương pháp dạy và học để có thể bước cùng nhịp với các nền giáo dục tiên tiến trên thế giới. Hơn nữa, việc cung cấp cho sinh viên khả năng học tập độc lập và hiệu quả trong suốt cả cuộc đời họ đang được xem là một trong những mục tiêu tối thượng của các thiết chế giáo dục, đặc biệt là các trường đại học. Những yêu cầu của đổi mới giáo dục, với những tiêu chí như lấy người học làm trung tâm, phát triển tính độc lập – sáng tạo của sinh viên, đòi hỏi phải có sự tham gia ngày càng tích cực và sâu sắc của thư viện đại học. Thư viện đại học đóng góp một phần rất quan trọng trong việc mở cánh cửa thông tin để giúp sinh viên và giảng viên tự chủ trong việc tìm được thông tin phù hợp, hỗ trợ nhu cầu giảng dạy, học tập và nghiên cứu của họ. Thư viện đảm bảo rằng những nguồn lực thông tin và dịch vụ của thư viện sẽ đem lại lợi ích tốt nhất cho

bạn đọc. Tuy nhiên, các nguồn thông tin tư liệu của thư viện ngày càng đa dạng, từ các nguồn tin truyền thống đến các loại hình tài liệu hiện đại như các cơ sở dữ liệu trực tuyến, các CD-ROMs và Internet. Việc tra cứu các nguồn thông tin này ngày càng phức tạp, đòi hỏi người sử dụng phải có những hiểu biết căn bản về thư viện cũng như có các kỹ năng nhất định. Bên cạnh đó, sự ứng dụng công nghệ thông tin và truyền thông trong thư viện đòi hỏi người đọc cần có các kiến thức và kỹ năng để có thể sử dụng các trang thiết bị và tiện nghi thư viện một cách phù hợp. Trong khi đó, nhu cầu và nền tảng tri thức của người sử dụng, cụ thể là sinh viên có sự khác nhau. Không phải sinh viên nào cũng có những hiểu biết về thư viện hiện đại và có kỹ năng thông tin giống nhau. Sinh viên sẽ không có khả năng làm việc một cách hiệu quả trong môi trường học tập chủ động mà cán bộ giảng dạy đang cố gắng tạo nên, trừ khi họ có kỹ năng thông tin.

Vậy làm thế nào để tìm “đúng”, tìm “đủ” những thông tin mình cần, đồng thời sử dụng thông tin một cách “hiệu quả”? Là một sinh viên thực tập tại Thư viện trường ĐHGTVT, em nhận thấy trong những năm gần đây Thư viện đã triển khai chương trình đào tạo KTTT cho sinh viên. Tuy nhiên, cho đến nay Thư viện vẫn chưa có hoạt động nghiên cứu đánh giá nào về hoạt động phát triển KTTT cho sinh viên của mình và thực trạng KTTT của sinh viên Nhà trường ra sao. Nhận thức được tầm quan trọng của KTTT đối với sinh viên nói chung và sinh viên Đại học GTVT nói riêng, em chọn đề tài “Công tác phát triển kiến thức thông tin cho sinh viên trường ĐHGTVT” làm đề tài khóa luận tốt nghiệp của mình, với hy vọng nhận ra được thực trạng KTTT của sinh viên và đề xuất một số giải pháp nhằm tăng cường KTTT cho sinh viên ĐHGTVT hiện nay.

2. Đối tượng và phạm vi nghiên cứu

- Đối tượng nghiên cứu: Thực trạng và nhu cầu KTTT của sinh viên

- Phạm vi nghiên cứu: Trường Đại học GTVT trong giai đoạn hiện nay

3. Mục đích nghiên cứu

Mục đích của đề tài là hệ thống hóa cơ sở lý luận về KTTT và vai trò của KTTT đối với việc nâng cao chất lượng dạy và học tại trường ĐHGTVT. Tìm hiểu thực trạng KTTT, nhu cầu KTTT của sinh viên trường ĐHGTVT, và công tác đào tạo KTTT cho sinh viên của Thư viện trường. Trên cơ sở đó tác giả đưa ra một số kiến nghị nhằm thúc đẩy công tác phát triển KTTT của thư viện và nâng cao năng lực KTTT cho sinh viên.

4. Phương pháp nghiên cứu

Để thực hiện đề tài này tác giả sử dụng một số phương pháp nghiên cứu sau:

- Phương pháp điều tra bằng bảng hỏi
- Phương pháp phỏng vấn
- Phương pháp phân tích và tổng hợp tài liệu

5. Ý nghĩa của đề tài

Về mặt lý luận: đề tài góp phần tìm hiểu các vấn đề lý luận về KTTT trong bối cảnh Việt Nam nói chung và trường ĐHGTVT nói riêng.

Về mặt thực tiễn: Kết quả nghiên cứu sẽ giúp Thư viện trường ĐHGTVT cũng như BGH nhà trường nhận ra thực trạng công tác phát triển KTTT cho sinh viên cũng như năng lực KTTT của sinh viên. Trên cơ sở đó nhà trường và thư viện tìm ra giải pháp nâng cao năng lực KTTT cho sinh viên.

6. Bố cục của đề tài

Về cấu trúc đề tài, ngoài phần mở đầu và kết luận, đề tài gồm 3 chương:

KẾT LUẬN

Kiến thức thông tin được xem là phương tiện, là công cụ, là hành trang cần thiết để sinh viên học tập và chiếm lĩnh tri thức. Trong việc đào tạo KTTT, vai trò của các cơ sở đào tạo và các cơ quan thông tin thư viện là đặc biệt quan trọng. Nếu như coi trường học là nơi cung cấp cho người học các kiến thức và kỹ năng liên quan đến việc xác định nhu cầu thông tin, thẩm định và tổng hợp thông tin, thì thư viện là nơi cung cấp các dịch vụ thông tin, đào tạo cho người dùng tin những kỹ năng tìm kiếm thông tin, sử dụng thông tin đúng pháp luật và hợp đạo đức. Có thể nói việc đào tạo KTTT là sứ mệnh trong tương lai gần của các hệ thống thư viện. KTTT là một giải pháp tổng thể nhằm thúc đẩy quá trình phát triển bền vững của cộng đồng cũng như xây dựng một xã hội học tập.

Trong thời gian qua Thư viện đã tiến hành đào tạo KTTT cho sinh viên. Song so với nhu cầu KTTT của sinh viên và thực trạng công tác phát triển KTTT của nhiều thư viện hiện đại ở Việt Nam, công tác phát triển KTTT của thư viện còn nhiều hạn chế. Để nâng cao vị thế của thư viện, trong thời gian tới thư viện cần chú trọng công tác phát triển KTTT cho sinh viên, coi công tác phát triển KTTT cho sinh viên như một trong các mục tiêu chiến lược của mình.

Trước mắt, trong thời gian tới thư viện cần có các hoạt động nghiên cứu để nắm bắt nhu cầu KTTT của sinh viên, trên cơ sở đó thư viện thiết kế các chương trình KTTT phù hợp. Về dài hạn, thư viện cần có kế hoạch phối hợp với giảng viên và lãnh đạo nhà trường để lồng ghép KTTT vào chương trình giảng dạy.

DANH MỤC TÀI LIỆU THAM KHẢO

Tiếng Việt

1. Đào Hải Chung (2006), “Một số kinh nghiệm tìm tin trên Internet”, *Kỷ yếu Hội nghị khoa học sinh viên lần XI. –H.: ĐHKHXH&NV. ĐHQGHN.* Hà Nội.
2. Nghiêm Xuân Huy (2006), “Kiến thức thông tin với giáo dục Đại học// ngành thông tin – thư viện trong xã hội thông tin”, *Kỷ yếu hội thảo khoa học. –H. : Khoa thông tin – thư viện ĐHKHXH&NV.ĐHQGHN,* Hà Nội.
3. Nguyễn Thị Lan Thanh, Nguyễn Tiến Hiên (2004), *Hướng dẫn sử dụng thư viện thông tin: Tài liệu tham khảo cho sinh viên các trường Đại học và Cao đẳng,* Đại học Văn hóa Hà Nội, Hà Nội.
4. Trần Mạnh Tuấn (2006), “Nội dung kiến thức thông tin”, *Bản tin thư viện công nghệ thông tin.* ĐHQGTPHCM.
5. Trần Thị Minh Nguyệt (2007), Bài giảng người dùng tin và nhu cầu tin (dành cho học viên cao học).
6. Trương Đại Lượng (2009), “Vai trò của thư viện trong việc phổ biến kiến thức thông tin”. *Tạp chí thư viện Việt Nam,* (4), tr 17-25.

Tiếng Anh

7. American Library Association. Association of College and Research Libraries (2000), *Information Literacy Competency Standards for Higher Education,* ALA, Chicago, truy cập ngày 18-6-2012, tại trang web <http://www.ala.org/ala/acrl/acrlstandards/informationliteracycompetency.htm>.

8. Boekhorst A. K. (2003), "Becoming information literate in the Netherlands", *Library Review*. 52(7), tr. 298-309.
9. Lau J. (2006), *Guidelines on information literacy for lifelong learning*, International Federation of Library Associations and Institutions, The Hague.
10. American Association of School Librarians (2007), *Standards for the 21st century learners*, truy cập ngày 12-4-2013, tại trang web http://www.ala.org/aasl/sites/ala.org.aasl/files/content/guidelinesandstandards/learningstandards/AASL_LearningStandards.pdf.
11. Paul G. Zurkowski (1974), *The Information Service Environment: Relationships and Priorities*, National Commission on Libraries and Information Science.
12. UNESCO (2006), *Development of information literacy through school libraries in South-East Asian countries (IFAP Project 461RAS5027)*, UNESCO Bangkok, Asia and Pacific Regional Bureau for Education, Bangkok, truy cập ngày 12-12-2012, tại trang web <http://eric.ed.gov/ERICWebPortal/>.
13. Bawden D. (2001), "Information and digital literacies: a review of concepts", *Journal of Documentation*. 10(3), tr. 218-259.
14. Bruce C. (1997), *The seven faces of information literacy*, AUSLIB press, Adelaide.
15. Bundy A. (2003), Opportunity and accountability : information literacy and libraries in higher education, *Paper presented at the Tertiary Alliance Libraries Group Information Literacy Seminar*, University of Waikato, Hamilton, New Zealand.
16. Cheek J. và các cộng sự. (1995), *Finding out: information literacy for the 21st century*, Macmillan Education Australia, Melbourne.